

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

*De conf. dist.
5. cap. Nouis-
sime.*

*Aug. cap. 13.
non longe à
princip. con-
tra pist. 7.
Parmenian.
Tom. 7.*

tutis venire in hominem. Hoc sacramentum tan-
tum à ieiunis accipi, & ieiunis tradi debet, sicut &
baptismus, nisi aliter cogat necessitas. Nec debet
iterari, sicut nec baptismus, vel ordo. Nulli enim
sacramento facienda est iniuria: quod fieri puta-
tur, quando non iterandum iteratur. Sed utrum
aliqua vel nulla iterari possint, quæstio est. Nã de
baptismo & ordine, quod non debeant iterari, a-
perre Aug. dicit. Vtrumq; sacramentum est, & qua-
dam consecratione datur, illud quidem cum ba-
ptizatur, illud vero cum ordinatur. Ideoque in ec-
clesia catholica vtrumq; nõ licet iterari, quia neu-
tri facienda est iniuria: quod indubitanter etiam
de confirmatione tenendũ est. De alijs vero virũ
iterari valeant vel debeant, postea differemus.

DE SACRAMENTO ALTARIS ET
eucharistia.

DISTINCT. VIII.

Post sacramentum baptismi & confirmationis
sequitur Eucharistia sacramentum. Per bap-
tismum mundamur, per eucharistiam in bono con-
summamur. Baptismus ætus vitiorum extinguit,
eucharistia spiritualiter reficit. Vnde excellenter
eucharistia dicitur, id est, bona gratia: quia in hoc
sacramento non modo est augmentum virtutis
& gratiæ, sed ille totus sumitur, qui est fons & ori-
go totius gratiæ. Cuius figura præcessit, quando
manna pluit Deus patribus in deserto, qui quoti-
diano cœli pascebantur alimento. Vnde, Panem
Angelorum manducauit homo. Sed tunc qui pa-
nem illum manducauerunt mortui sunt, iste ve-
ro panis viuus, qui de cœlo descēdit, vitam mun-
do tribuit. Manna illud de cœlo: hoc super cœ-
lum. Illud vermibus scatebat in diem alterum re-
seruatũ: hoc ab omni corruptione alienum. Qui-
cumq; religiose gustauerit, corruptionem non vi-
debit: Illud datũ fuit antiquis post transitũ maris
rubri:

*Amb. c. 8. in
fine lib. de
eis qui ini-
tiantur my-
steriis.*

Exod. 16.

Psal. 77.

Ioan. 6. d

*Ibid. c. 9. in
principio.*

Exod 16. d

rubri: vbi submersis Ægyptiis liberati sunt Hebræi. Ita hoc cœleste manna: non nisi renatis præstari debet. Panis ille corporalis populum antiquum ad terrâ promissionis per desertum eduxit. Hęc esca cœlestis fideles huius seculi per desertum transeuntes in cœlum subuehit. Vnde rectè viaticum appellatur: quia in via nos reficiens, vsq; in patriam deducit. Sicut ergo in mari rubro figura baptismi præcessit, ita in manna significatio Domini corporis. Hęc duo sacramenta demonstrata sunt, vbi de latere Christi sanguis, & aqua profluxerunt: quia Christus per sanguinem redemptionis, & aquam ablutionis nos redimere venit à diabolo, & à peccato: sicut Israelitas per sanguinem agni passionalis ab exterminatore, & per aquam maris rubri ab Ægyptiis liberauit. Huius etiam sacramentum Melchisedech ostendit, vbi panem & vinum Abraham obtulit. Vnde vt ait Ambr. intelligi datur anteriora esse sacramenta Christianorum, quam Iudæorum.

De institutione sacramenti.

B

Hic etiam alia consideranda occurrunt quatuor, scilicet sacramentum, institutio, forma, & res. Sacramentum dominus instituit, quando post typicum agnum corpus & sanguinem suum discipulis in cœna porrexit. Vnde Eusebius Emisenus. Quia corpus assumptum ablaturus erat ab oculis, & illaturus syderibus, necesse erat vt die cœnæ, sacramentum nobis corporis & sanguinis consecraret: vt coleretur iugiter per mysterium, quod semel offerebatur in precium.

De forma.

C

Forma verò est, quam ipse ibidem edidit dicens, Hoc est corpus meum: & post, Hic est sanguis meus. Cum n. hęc verba proferuntur, cōuersio fit panis & vini in substantiam corporis & sanguinis Christi: reliqua ad laudem Dei dicuntur. Vnde Ambr.

Ser-

Ioan. 19. f

Exod. 12. b
Genes. 14. d
De sacra-
mentis lib.
4 cap. 3. in
princ in to. 4

Matth. 26. e

Euseb. hom.
5. de Pascha.
ad princ.

Matth. 26. e

*Ambros. in
princ. cap. 5.
eiusdem.*

*Matth 26. c.
Amb cap. 4.
eiusdem l. 4.*

*Paschasius
cap. 14. libr.
de corpore
Christi.
De cons. dist.
2. c. Vtrum
sub finem.*

*1 Cor. ii. c.
Ad Ianua-
rium.*

*Epist. 118. c.
6. in tom. 2.
de cons. dist.
2. c. Liquido
apparet.*

Sermone Christi hoc conficitur sacrament, quia sermo Christi creaturam mutat: & sic ex pane fit corpus Christi, & vinum cum aqua in calicē misum fit sanguis consecratione verbi cœlestis. Consecratio quib. fit verbis? attende quæ sunt verba. Accipite & comedite ex eo omnes: h. e. corp⁹ meū, & iterum, Accipite & bibite ex hoc omnes: hic est sanguis me⁹. Per reliqua omnia quę dicuntur, laus Deo refertur, oratio promitur pro populo, pro regib. Item Aug. Credendum est, quod in illis verbis Christi sacramēta cōficiātur: reliqua omnia nihil aliud sunt quā laudes, vel obsecrationes fidelium & petitiones. Ecce quæ sit institutio & forma huius sacramēti. Vbi cōsideratione dignū est, quare illud sacramentum post cœnam dedit discipulis. Dñs igitur Iesus ad inuisibilia paternæ maiestatis migratur⁹, celebrato cū discipulis typico pascha, quoddam memoriale eis commēdare volens, sub specie panis & vini corp⁹ & sanguinē suum ita eis tradidit, vt ostēderet legis veteris sacramenta, inter quæ præcipuum erat agni paschalis sacrificiū, in morte sua terminari, ac legis nouæ sacramenta substitui in quib. excellit mysterium Eucharistiæ. Ideo etiā post alia dedit, vt hoc vnum arctius memoriæ discipulorū infingeretur, & ab ecclesia deinceps frequētaretur. Sed nō exinde disciplinā lauxit in posterū, vt post alios cibos sumatur: sed potius à ieiuniis sumi oportet: sicut Apost. docet, vt singulari reuerentia diiudicetur, i. discernatur ab aliis cibis, quod Dñs Apostolis disponendum reliquit. Vnde Aug. Apparet, cum primo acceperunt discipuli eucharistiā, non eos accepisse ieiunos: nō ideo tamen calumniandum est vniuersæ ecclesiæ, quod à ieiunis sumitur semper. Placuit n. spir. S. vt in honore tanti sacramenti, prius in os Christiani Domini corpus intraret, quam alii cibi: ideo vbiq; mos iste seruatur. Non enim quia post cibos dedit

Domi-

Dominus, ideo pransi vel cœnati illud accipere debent, vt illi faciebant, quos Apostol. redarguit. *1. Cor. II. d*
 Nam saluator, quo vehementius commendaret mysterii illius altitudinem, vltimum hoc voluit infigere cordib. & memoriæ discipulorum, à quibus ad passionem digressurus erat. Quo autem ordine deinceps sumeretur, Apostolis, per quos ecclesias dispositurus erat, reseruauit docendum.

De sacramento & re. D

Nunc quid ibi sacramentum sit, & quid res, videamus. Sacramentum est inuisibilis gratiæ visibilis forma. Forma ergo panis & vini, quæ ibi videtur est sacramentum, i. signum sacræ rei: quia præter speciem quam ingerit sensib. aliquid aliud facit in cognitionem venire. Tenet ergo species vocabulo rerum, quæ ante fuerunt, scil. panis & vini. Huius a. sacramenti gemina est res: vna sc. contenta & significata, altera significata & non contenta. Res contenta & significata est caro Christi, quam de virgine traxit, & sanguis quæ pro nobis fudit. Res a. significata & non contenta est vnitas ecclesiæ in prædestinatis, vocatis, iustificatis, & glorificatis. Hæc est duplex caro Christi, & sanguis. Vnde Hier. Dupliciter, inquit, intelligitur caro Christi & sanguis eius: vel illa, quæ crucifixa est sepulta, & sanguis, qui militis lancea effusus est: vel illa spiritualis ac diuina, de qua ipse ait: Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, & c. Nisi manducaueritis carnem meam & biberitis meum sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Sunt ergo hic tria distinguenda. Vnum, quod tantum est sacramentum: alterum, quod est sacramentum & res: & tertium, quod est res & non sacramentum. Sacramentum & non res, est species visibilis panis & vini. Sacramentum & res, caro Christi propria & sanguis. Res & non sacramentum, mystica ei⁹ caro. Porro illa species visibilis sacramentum est geminæ rei: quia v-

tranq;

Aug de Civ.

Dei 10. ca. 5.

in tom. 5.

Lanfranc.

ad 4. obie-

ctionem Be-

rengarij re-

spondens.

Gloss. ordin.

ad illud

1. Cor. 11.

Accipite &

manduca.

Hiero. ad il-

lud 1. ad E-

phes. in quo

habemus.

Tom. 9.

Ioan. 6. f

Ioan. 6. c

trāq; rem significat, & vtriusq; rei similitudinē
gerit expressam. Nam sicut panis præ cæteris cibis
corpus reficit & sustentat, & vinū hominē lætificat
atq; inebriat: sic caro Christi interiorem hominē
plus cæteris, grātiis spiritualiter reficit & saginat.
Vnde Calix meus inebrians, quam præclarus est.
Habet etiam similitudinē cum re mystica, quæ
est vnitas fidelium: quia sicut ex multis granis cō-
ficitur vnus panis, & ex pluribus acinis vinum in
vnum confluit: sic ex multis fidelium personis v-
nitas Ecclesiastica constat. Vnde Apostolus, Vnus
panis & vnum corpus multi sumus, &c. Vnde Aug.
Vnus panis & vnum corpus Ecclesia dicitur, pro
eo, quod sicut vnus panis ex multis granis, & vnū
corpus ex multis membris componitur: sic Eccle-
sia ex multis fidelibus charitate copulante conne-
ctitur. Hoc mysteriū pacis & vnitatis nostræ Chri-
sti in sua mensa consecrauit: qui accipit hoc my-
sterium vnitatis, & non tenet vinculum pacis, nō
accipit hoc mysterium pro se, sed contra se. Cuius
etiam sacramentum est corpus Christi proprium
de virgine sumptū: quia vt corpus Christi ex mult-
tis membris purissimis, & immaculatis constat, ita
societas Ecclesiastica ex multis personis à crimi-
nali macula liberis consistit. In cuius rei typo fa-
cta est arca Domini de lignis sethim: quæ sunt im-
putribilia, & albæ spinæ similia.

DE DVOBVVS MODIS MANDVCANDI
DISTINGT. IX. A

*Aug. tract.
27. ad finem
ea 6. Ioan.
Tomo 9. ha-
betur de cō-
suet. dist. 2. c.
Quid est
Christum.*

ET sicut duę sunt res illius sacramēti, ita etiā duo
modi manducandi. Vnus sacramentalis, sc. quo
boni & mali edunt: alter spiritualis quo soli boni
manducant. Vnde Aug. Quid est Christum man-
ducare? non est hoc solum in sacramento corpus
eius accipere: multi enim indigne accipiunt: sed in
ipso manere, & habere ipsum in se manentē. Spiri-
tualiter n. manducat, qui in vnitate Christi & Ec-
clesiæ

Psalm. 22.

*1. Cor. 10. d
* De sacra-
mentis fide-
lium.*

*De consec.
distinct. 2. c.
quia passus
paragra. do-
minus no-
ster.*

*Ephes. 4. a
Gloss. ord. 1.
Cor. 1. ad
illud, Acci-
pite & man-
ducate.*